

(૩)

6167

થો રીતે નહોં હહીએ સાચી;

અતુર લેજો ચીતમાં વિચારી.

ખરુનો ૮

ભણી તમે આજસ ખમ છોડી,

પથે તેથી જાન નહોં યોડી;

હરે શ્વપત ખડુ કરજોડી.

ખરુનો ૯

ગોરચો વિષે મરણી. ૩

ભાવ ભાવ સખી એક ઠાગળ બખીએ હરીનેર, એ સમ.

અમરાવાદ નામે આજ, રીઠેર છે સાંરેર;

રાજ કંપની કેરં રાજ, પ્રાનને પ્યાંરે. ૧

ઝોટા વયે માણિક એક, શીભા સાચીર;

વસે બહાવતી બહુ લોક, વડા વેરેપાચીર. ૨

નદી સાખામતી વહે નીર, રીઠેર સખી પેર;

દેવતાઓનાં તેને તીર, દેવળ દીપેર. ૩

એવી જુમવીયો જોતાં અનેક, મન ભાજે મીઠુંર;

પણ અચરત મોઢું એક, દ્રષ્ટીએ દીઠુંર. ૪

તોથી તેરસ પેઢેલે પક્ષ, ખસાડી આવેર;

ત્યારે ગોરખ પૂજનો બહુ, છોડીયો ભાવેર. ૫

પાંચ દીન લગી એક અંન, મોળું જમણેર;

મોઢોટા હરખ પચીને મન, રાજ રમેણેર. ૬

પુત્ર પાત્રી જવેસ થે, ગોર ચીઝાવેર;

જાપ શીતે મળી બહુ પેર, નદીએ નાહાવોર. ૭

૩૨૬

- અન્યો અન્ય કરે ઉદ્ભવત, નહારૂં ખડેછે રૂં
 માઈ ગોરખ પુલની વાત, અડી છડેછે રૂં. ૮
- જેવી કોપ કોળીની ચેર, એથી અતીથેર;
 એથી અડવની પુત્રીચો ચેર, કુદ ત્યાં દોસેર. ૯
- તેના માત ખીતા ને જાત, પુરા હુયે પાછરે;
 કપારે સામ્યતા હુયે વાત, થતાં હુયે રાછરે. ૧૦
- કોઈ સાહેબ એવી વાત, દેખે એ ચીતરે;
 તેના માત ખીતાની જાત, પુછેછે પ્રીતરે. ૧૧
- ત્યારે કેવી વધે છે જ્ઞાન, અમે સાખાથીર;
 એવા નીરજન લોકો જ્ઞાન, યોરના વાચીર. ૧૨
- કરૂં વીનવી સમાચાર પત્ર, અવજા પરતરે;
 તેનાં નામ લખી સરવત્ર, જાહેર કરતરે. ૧૩
- પણી નીંદાના લખતે રસોઠ, દેખાડતે નિતિરે;
 તેથી જ્ઞાન થામે એ સોઠ, તને તે ચીતરે. ૧૪
- હવે કહું છું જોડીને કાપ, કીવડીને મમતરે;
 એવી નિર્ભય છોડીયો સમ, ન જાવું રમવારે. ૧૫
- લેને ગોરખ પુલનું નામ, કામ એ કરવુંરે;
 મોટું ખપડરે એ કામ, લેખમાં કરવુંરે. ૧૬
- અશ મોઝે હુરખ મન મારી, વરત જીન નેધરે;
 પણ કુટ્યા રાવાનું કાંઈ, ન કરવું તેધરે. ૧૭
- છાપાપણમાં પડે ને કેવ, હમે નહીં ટાળીરે;
 મારે નિતી થીજો તતજવ, જાઓ સંભાળીરે. ૧૮

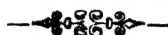
હો જીવિએ નહીં કોઈ કામ, યાદેદી જીવિરે;
 જીએ પરમેશ્વરનું નામ, પ્રભાતે ઉઠીરે. ૧૯
 પદી ખાત ખીતાની યેવ, કાંડે કીનરે;
 નેપા કલપતરામનો રેવ, દીનમાં સૂતરે. ૨૦

સુંદરબાઈને સાસરે જતાં શિખામણની ગરબી. ૪
 “અમકો મમકો કારેલી” એ સમની.

સુંદરબાઈ આલ્યાં સાસરિયે;
 મા ખાપ શીખામણ આપે બહેન, જાન વધારણે લાગેલી.
 નીચા કુળની નીરજન નાશી;
 ભરપારનું વેણ ઉધાપે બહેન. જાન૦ ૧
 સાસુજી ઉઠે તે સાભળણે;
 કાંઈથી વરવાડ ન કરશે બહેન. જાન૦ ૨
 સાંખી રહેણે બાલ્યું મહુનું;
 અભીમન અંતર ન પરશે બહેન. જાન૦ ૩
 બરમા બકાં બેસાં રહીએ;
 પાંચેર બાજું નવ નહીંએ બહેન. જાન૦ ૪
 જાણે બાલ્યાં મહુમાં મહુ છે કાલાં;
 તમને કાળું થું હીએ બહેન. જાન૦ ૫
 બેસાં બેસાં તો નવ રહીએ;
 મરઘા મરઘા નવ રહીએ બહેન. જાન૦ ૬
 કોઈ માતે ઉરે વાસે ભોમ;

એવું ન કદી આમરીએ જાહેન.	જાન૦ ૭
જે સપુત છે સારી હોડી;	
ગા બાપની જાન વધારે જાહેન.	જાન૦ ૮
મણિ લોહ તણું સોનું કરશે;	
સામતિને એમ સુધારા જાહેન.	જાન૦ ૯
જે સંપ સગયા તોડે છે;	
તે કાંઈ વખત હાથ ધસે છે જાહેન.	જાન૦ ૧૦
જે સઉનું સાંઝે ધરે છે;	
તેના દક્ષમાં દેવ વસે છે જાહેન.	જાન૦ ૧૧

સજનીને શિખામણની મરણી. ૫

“કેદ ન કરીએજી” એ રાગની.

સાબજ જાહેન શિખામણ સારી, તે છે સાતર તારીજી.
 સુખ સંપતિ સત કીર્તિ શેવિશ, માનીય વાત અમારી.
 સુણજી સનનીજી. ૧

સન સંધ્યાથી પંડેલાં જાગે, પ્રીત સહીત પ્રભાતેજી;
 આજસને તે: મેલો અજગી, વળગી ન રહે વાતે. સુ૦ ૨
 પ્રાર્થના પરમેશ્વરી કરી, પર ધંધામાં ધડીએજી;
 જ્યાં મુણી ચે ઉપદેશ ઉલટો, ત્યાં નહીં વાસો વશિચે. સુ૦ ૩
 જે નારી વટકારી નહારી, લડશે જાન વિસારીજી;
 તો તેનાથી તુરતજ પાછાં, હઠિએ હિમત હારી. સુ૦ ૪
 લટકે મરકનાં મંચળ માલે, ચોટામાં નહીં માલોજી;

સહ આચરણ વિના સુપરણને, કાઠ ન કશિયે કાસે. સુ૦ ૫
 પાણી પેહેલી પાળવો મણિયે, ભણિયે ગણિયે ભાવેછરે;
 ખુબ કરજની ખાણ ન ખણિયે, જે થકી નિંદ્રા નાવે. સુ૦ ૬
 આવકનો અડસરો જોઈને, જાવક કરીએ જાણીછરે;
 આવકથી અદકુ ખરચે, ધર જોવાની નીચાની. સુ૦ ૭
 દિલમાં ધઈ મગરૂર ન ડોસે, જાલ ન જાલે જળમાંછરે;
 માન ધટે અભીમાન ધરાયાથી, ધટે પ્રતિષ્ઠા પળમાં. સુ૦ ૮
 નવપણામાં અમત સરજો, સ્વાદ વસે છે સારાછરે;
 મગરૂરીમાં રસ નથી મીઠો, ખારો તીજો ખારો. સુ૦ ૯
 હરખ હમેશ હેવામાં પરિયે, કદીએ કળેશ ન કરીએછરે;
 મણસનું છવતર છે મેઘુ, જડે ન નાણે જરીએ. સુ૦ ૧૦
 સુપરેલી સુંદરીઓ સાથે, નામ ગણાય જનુંછરે;
 દત્તપતરામ કહે દુનિયામાં, ધનધન છવતર તેનું. સુ૦ ૧૧

ઘેલી મુસાફરની ગરબી. ૬

ભાગી સાંભળ ચોર છપાપારેલઈ ખામણિયા, એ રામની.

- એક હડી મુસાફર ઘેલીરે, મુજા સાહેજિયો;
 તેની આમળ એક તપેલીરે, મુજા સાહેજિયો. ૧
 ગઈ રાતની રાખી ઓઠીરે, મુજા સાહેજિયો;
 ઉઠી પરભાતે માંભવા ઓઠીરે, મુજા સાહેજિયો. ૨
 મણી રીતે ધણી ધણી ખાકીરે, મુજા સાહેજિયો;
 ખડુ કાલા રણા તોય ખાકીરે, મુજા સાહેજિયો. ૩

પુત્રી ચીસે તપેલી ઉપાડીર, મુણા સાહેબિયો;
 સામી ભાતની સાથે પછાડીર, મુણા સાહેબિયો. ૪
 લેઈ પપરા તપેલાને કુટીર, મુણા સાહેબિયો;
 પાંચાં ફાંકાં તપેલીતો કુટીર, મુણા સાહેબિયો. ૫
 થપા ખપાર ભુખતો લાગીર, મુણા સાહેબિયો;
 પછી વાસણ માગવા લાગીર, મુણા સાહેબિયો. ૬
 એને વાસણ આપે ન કોઈર, મુણા સાહેબિયો;
 પછી રાગ તાણી ધણી રોઈર, મુણા સાહેબિયો. ૭
 તોય પછ ન તપેલીતો સાજીર, મુણા સાહેબિયો;
 હસે સોઠ ને તે મરે લાજીર, મુણા સાહેબિયો. ૮
 નથી સ્વારથ આપણા નરિયેર, મુણા સાહેબિયો;
 તેના ઉપર ક્રોધ ન કરીએર, મુણા સાહેબિયો. ૯
 ભાત દુઝતી ગાયની ખમીએર, મુણા સાહેબિયો;
 તેને તજીએતો દુધ ચાં નખીએર, મુણા સાહેબિયો. ૧૦
 કોઈની સાથે ટુંકારે ભડિયેર, મુણા સાહેબિયો;
 એમાં આપણે હલકાં પડીએર, મુણા સાહેબિયો. ૧૧
 સાંખી આસે તે માણસે મોટુંર, મુણા સાહેબિયો;
 હસે સારું ખાનો નથી યોટુંર, મુણા સાહેબિયો. ૧૨

કુલણીની ગરબી. ૭

“વાલા તમારી નેજને રહીયું વાટરે વાલાજી”
 કુલણી તમે કુમાર્યા કેમ કુલ્યારે કુલણી,

- આ ઉપલ પામતો અડસરો કેમ ભુલ્યા મારા ભુજાણી. ૧
કરત કરીને વરા ભજા તમે ક્રીષારે કુજાણી;
- આ ગરથ પરાપા ખરચીને જસ લીધા મારા કુજાણી. ૨
ધર વેચીને ધી સાકરતો લીધાં મારા કુજાણી;
- આ જમણ સરસ સામોવડીયાથી ક્રીષાં મારા કુજાણી. ૩
પીતાંખર પેહેરી પંગતમાં ફરીય. ૨ કુજાણી;
- આ મનમાં કુલ્પ કરી મુઝે કર પરિયા મારા કુજાણી. ૪
વળતો દીવથ પચો કે માગે નાણારે કુજાણી;
- આ નાણાનાં કાંઈ ન મળે ઠેકાણાં મારા કુજાણી. ૫
કુજાણી ઉપર અરણી થઈ ત્યાંહાથી રે કુજાણી;
- આ જપત થઈ મીલકત કાઢાડી ધરમાંથી મારા કુજાણી. ૬
આ કુજાણી તમને જોણે કુજાળ્યારે કુજાણી;
- આ તેતો કાંઈ મદદ કરવા ન આળ્યા મારા કુજાણી. ૭
કુજાણીતો કુવો શોધવા મલ્યા રે કુજાણી;
- આ ગરથ પિના તે અફીણ ન કાઢ્યે આલ્યા મારા કુજાણી. ૮
જમતી વખત વખાણ ભજાં ને કરતારે કુજાણી;
- આએ સઠે હારપ કરે નાંદા આમરતાં મારા કુજાણી. ૯
આ અવસરતો અધીક વખાણિ મડાળ્યારે કુજાણી;
- પણ આ અવસરતો જીવકુદ જનાળ્યા મારા કુજાણી. ૧૦
પેહેરમાં પરકુળ ને બાંધ્યા ચંદરવારે કુજાણી;
- આ ધર બાળીને આલ્યા તીરપ કરવા મારા કુજાણી. ૧૧
કુજાણીની રાંડ રૂવે મોઢો વાળી રે કુજાણી;

આ કુલભૂત શિખાંબા ટેકા ટાળી મારા કુલભૂત. ૧૨
 ભાજાને નરસી શિખાંબા દેશે કુલભૂત;
 તે નીચાસાનું પાપ ધણું શીર લેશે મારા કુલભૂત. ૧૩
 દીલમાં દલપતની શિખાંબા ધરજો કુલભૂત;
 તે કરજ કરીને નાત વશે નવ કરજો મારા કુલભૂત. ૧૪

શિ. રેશે મરખી. ૮

શિવજીતણા મહીમા ખડુ મેઠો, એટો નથી ખરાણેછરે;
 વેદ પુરાણ જુરાન કીતાબે, અધિક અધિક ઉમરખોછે મું-
 ભજો સજનોજી. ૧

શિવજી વિના સદગુણ સધળાથી, જરી નહી શોભાવેછરે;
 પામડી પેહેરી પામરી ઓઠી, ન શોભે નાગો બાંવા. મું ૦ ૨
 કાંડી જમરૂંખ તકતા માંડી, શોભાવ્યું ધર સાંજેછરે;
 દીવા વીના અંધારા ધરમાં, સૌ દેખે અંધારું. મું ૦ ૩
 સરવે અંગે સાંજુ તાંજુ, નાવ નવીન બનાવ્યુંછરે;
 પાણ તેમાં એક છીદ્ર પડ્યુંતો, તરી ન તેડે આવ્યું. મું ૦ ૪
 પરમેશ્વરનું બાહાનું પકડે, શિવજી ન પાળે સાચુંછરે;
 કવાપ પીએ ને કરી ન પાળે, તો જીવ્યાનું કાચું. મું ૦ ૫
 મુન્ય જાન કે પ્રાર્થનાથી જરી પાપ નહી જશેછરે;
 જામી શીપારથ લેશ ન આસે, પરમેશ્વરની પાસે. મું ૦ ૬
 જો બાળપણથી ગહાપણમાં, ખાંપણ આટું મળશેછરે;
 મુદાપણ આપણને આવે, તોપણ તેનહી ટળશે. મું ૦ ૭

(૧૧)

શીયજ ધડી સંપુરણ પાશે, પરમેશ્વરની પ્રીતીજરે;
હજપતરામ કહે દુનિયામાં, સુખદાયક શુભ નીતી. સું. ૮

સ્ત્રીને ભણવા વિશે ગરબી. ૯

તમે ભણો ભત્રી ભાત ખાઈ હિંદુવાણી.
રહે સુખી દીન રાત ખાઈ હિંદુવાણી.
નેથી દુઃખ બુઝી જાય ખાઈ હિંદુવાણી.
સ્થીર સારી બુઝી પાપ ખાઈ હિંદુવાણી.
રાખો સંપ સગા માંહ ખાઈ હિંદુવાણી.
નહી કળેશ કરો કાંઈ ખાઈ હિંદુવાણી.
સુખ સંપમાં સદાય ખાઈ હિંદુવાણી.
ગુણવંત એમ ગાય ખાઈ હિંદુવાણી.
શીખો સારાં કામ કાન ખાઈ હિંદુવાણી.
વધે ભોલ માંહી લાન ખાઈ હિંદુવાણી.
તજ પીયરમાં પ્રીતી ખાઈ હિંદુવાણી.
રહે સાસરે શુ રીતી ખાઈ હિંદુવાણી.
કોઈ કરે સારો ખાધ ખાઈ હિંદુવાણી.
સુંદી કીજએ ન કોષ ખાઈ હિંદુવાણી.
જાન અકળ અભેવ ખાઈ હિંદુવાણી.
હજપત કહે દેવ ખાઈ હિંદુવાણી.

સાત વારનાં વખાણ. ૧૦

ભણ્યે ભાવે ભગવાનને,

તણ્યે તુચ્છ સંઘાપ;

સણ્યે સામગ્રી સ્વર્ગની,

હણ્યે આપણું હે હાપ. ભણ્યે ભાવે ભગવાનને. ૧

આદિત ઉઠ્યો અઠાશમાં,

કાઈ જન કેહેશે આફ તાફ;

જુદો જરૂર ન જાણીએ,

મતલબ સુરજ સાફ. ભણ્યે ભાવે ભગવાનને. ૨

સોમ સરીખા શીતળ ખને,

સોમ ધખતા ને હોપ;

સમજણ પામે જો શાશ્વતી,

કળેધ ન પામે દીન કાઈ. ભણ્યે ભાવે ભગવાનને. ૩

મંગળ માહે સઉ મનુષ્યનું,

આપણું મંગળ થાય;

નરસે નરશું ફળ પામીએ,

એવું સમજ્યે સદાપ. ભણ્યે ભાવે ભગવાનને. ૪

બુધજન બુદ્ધી અતી શુધધી,

કરી શુભ રીતી વિચાર;

ખીલી રાખે પરીબ્રજમાં,

જે છે જમનો કરતાર. ભણ્યે ભાવે ભગવાનને. ૫

ગરજન ગુણ આપતાં,

જરીએ કરીએ નહીં શોક;
 ધરીએ વિદ્યા નિત નિત નવી,
 ફરીએ ફરીએ નહીં દોક. ભગ્યે ભાવે ભગવાનને. ૬
 શું કરવા લડીએ લોકથી,
 ચડીએ પાપથી વાટ;
 ચડીએ દીવશે ન એલીએ,
 ધડીએ વિદ્યાના ધાટ. ભગ્યે ભાવે ભગવાનને. ૭
 શનિશ્વર પેઠે ફરી સ્મરણમાં,
 તેથી રાખીએ ટેવ;
 કહણ સમે આવે કામમાં,
 કહણતરામને દેવ ભગ્યે ભાવે ભગવાનને. ૮

ભુંડી ભારણ વિશે ગરબી. ૧૧

ભાઈચા જેની ભારણ ભુંડી રે, તેને પીડ અંતર જીંડી. એશગ,
 લાજ તજીને લડાઈ કરે નિત, ભાળવા લોક ભરખ;
 સારા મનુષના પરનું વગેણું, જોણું જગતને પાપ. ભા. ૧
 જમ ખીજાડી જીંદરને જીવે, એમ નાપ સામા કરીને નજ;
 પમ પડી પ્રગટે માયા લગી, એવાં વાંકા કાટે વેણ. ભા. ૨
 આર ધડી પેઠે ચઢે ટંગે ત્યારે, સુખ બંનેને પાપ;
 ધડીએ આવીને ઘેર એસે ત્યારે, શીર લોહી સુકાય. ભા. ૩
 પાકાર ચડે દીન પાકાડીને ઉઠે, એપે લડાઈતા આલ;
 જો લડનાર કાઈ ન જડે તો, પક્ષાને પોતાનાં બાળ. ભા. ૪
 ફેલે ફરી ફરી ફવામી સંગામે, ખસી ન જાયે વાત;

હુમાડાની પેઠે ધુંધવાતી રહે, રાસ ભરી દાન રાત. ભા૦ ૫
 પેઠે થકીતો બણીય પોતામાં, સમગ્રજી ભણિ સંઘાય;
 દેવે થાકે તો મનુષ્યા મુખની, શિખામણિ શું થાય. ભા૦ ૬
 પંડિત શાસ્ત્ર ભણિજ પુરાણી, મોટી સભામાં મનાય;
 માન તજી મુરખીના મોઢોડાના, તેજ ટુંકારા ખાય. ભા૦ ૭
 જોને થીતી રોય તે નર ભણિ, આણિ ખીજ અહંકાર;
 ડાહ્યાણનો ધનવંત કહે કોઈ, ગરવ ન કરશે લગાર. ભા૦ ૮

કુષ્ઠ નર વિશે ગરખી. ૧૨

કહું નર કુષ્ઠની કાણીરે, સુણિ સઉ રનેહન આણી. એ રાગ,
 મોડું વેઠેલું કામ સુધરે કે જગડે, એ માણસ માનની રીત;
 પોને કર્યું તેતો પાપકું ભણિ, નારીને મારે નીત, કહું ૧
 સાસુ નહીં દેરાણી નેકાણીના, સાચા જુઠા સુંદરી ખાલ;
 વાક વિન વનીતાને તજેતો, તે નરખરને તોલ. કહું ૨
 કાગડે ઘેરું ઘુડ ફરે જમ, ગોરી સંઘ બભરાય;
 ધરનાં કરે સઉ દ્રુષ પહિરો, તેથી જુદો નહીં થાજ. કહું ૩
 સાસરીયાની સાચે લઠી કાઢે, રાંડ ઉપર તે રીસ;
 સારા માણસની શીક્ષા ન માને, જોને રૂઢ્યા જમદીય. કહું ૪
 ખાનગીનું અપમાન કરે નીત, ગાય નહારી ગાજ;
 તુચ્છ બણિ તીરસ્કાર કરેતો, તે નરનું મોઢો ખાજ. કહું ૫
 સમજુનો ઠેઠા તુરત ટંગે કોઈ, પરકું આવી કહે ઘેર;
 જાહું કહે કે આહું જાવે તેનો, પાર આવે સ્ત્રી પેર. કહું ૬

પાતે તો ખાપ પીએ ધાણું સાંરું, ને વચ્ચે ધરે શુભ રીત;
 નારીને આપે નિત્યે નહરું, કહો કેમ પ્રગટે પ્રીત. કહુ ૭
 સ્વામી સાંભળતે વાંક વિના આતી, કામનીને લટે કાપ;
 સારી રીતે સમાધાન કરે નહીં, કીલડા નેવો હોય. કહુ ૮
 પીયરીયાં પટકુંજ ન પૂરે તો, સ્વામી કરે સંતાપ;
 કહે ધનવંત એ કંઈ સ્વરૂપે, પેલા જનમનું પાપ. કહુ ૯

દેશીયોને ઊધમ કરવાની ગરબી. ૧૩

કાંઈ કાન કરે, રાજ નવલ આઠ્યું છેહું નર નરેશનું. એરાગ.

પૂંચી ગઈ પદેથી હાથે,

એ મોટી ભુજ તમે માથે;

તમે સંપ ન રાખ્યો કોઈ સાથે,

દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૧

આ વખત જુઓ તમે ચીમારી,

નીરખન થઈ એકાં નર નારી;

કાંઈ ખુજ મળ્યા ધંધા પારી,

દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૨

તમે ઘોરે સુવું દુર ધરે,

ઘીન ખોલી ખુબ વિચાર કરે;

હવે જામત થઈ કાંઈ જુમતી કરે,

દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૩

તમે સમા કુટુંબમાં સંપ કરે,

- વળી જેવાદાર પતેજ ડરો,
 તમે નિરપ થટાકો નાત વરો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૪
 ધન મળતે તુરત ગરવ છાકો,
 તમે મોટા કારજ નવ માકો;
 તમે પરજ્યા પેટેલાં શીઠ રાંકો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૫
 વિદ્યાનો રવાઈ સદા આજો,
 મન ઉદ્ધમમાં અહોનીય રાજો;
 શીઠ ભાગ્ય બખ્યું યશે ભાજો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૬
 પડતર જમીન તે ઝેડાવો,
 ઉમશે જો તણ વખત વાવો;
 નિર ઉદ્ધમી ઉદ્ધમમાં ભાવો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૭
 અકાલત અરજી અજસાવો,
 લુપ્તાઓને ભાત ન મુંપાવો;
 નાલીલા પાસ કહો દાવો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૮
 પરદેશી કુનર પ્રગટ કરો,
 સંપાને જંતો શીઠ કરો;
 ઉત્તપતની વિનવી ઘેલ પરી,

દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા રથનું. ૬

મુઠા પછવાડે ન રેવા વિશે ગરળી. ૧૪

રાગ ધોળ.

વાલાની વાસે રાગ તાણી નવ રાયું,
 નથી તેને નંપ ન ઉપજે; જીવમાં સમજી જીવુંરે. વાલા. ૧
 ગાવી જીએ કહું ગરકને, કુટે રડે ને કાંઈ;
 મરનારાને માહા દુઃખ ઉપજે, ધરે નીસાસા રાઈ. વાલા. ૨
 લીંટ લાળ ને આંસુ ઝરે, તે જમમર પાચે પરાણિ;
 રૌરવ માહા રૌરવનાં દુખથી, એ દુખ અહકુ જાણિ. વાલા. ૩
 કાંઈ છાતી કુટે ધીર કુટે, ચુટે કેશજ હાથે;
 એ સધળી પરી પુણું પીડા, મરનારાને માયે. વાલા. ૪
 લોક વખાણિ કે ન વખાણિ, તે સહુ સાંખી રહીએ;
 જો હૈયામાં હેત વધેતો, દુખ તેને શીદ હાથે. વાલા. ૫
 શત્રુના સમપુરાણ હોય તો, રડા કુટે ન વીચારે;
 જીવતાં વેર વળી ન થકે તો, મસ્તાને વળી મારે. વાલા. ૬
 કુટ્યા પકી જો કાંઈ રેજાતો, કુટે ભેદને જાણિ;
 શા માટે તમે કુટી શરીરમાં, રાગ ઉપાધી આણિ. વાલા. ૭
 ગાવી શોભા મેલો અળગી, વળગી રહે માં વેહેને.
 નથી સુખ ઉપજે એ જીવને, પુન્ય કરે કાંઈ પ્રેમેરે. વાલા. ૮
 ઝેરો પાણ તેને નથી જોઈ, જાણે આંખ તમારી;
 કલપતરામ કહે દીન શોખી, માને શીલ્પ મારી વાલા. ૯

શિયળનું ઘોળ. ૧૫

શિયળ એટલે (બપલીમાર અથવા છીનાળું ન કરવા વિશે.)

બહુચર ભલે આવીયા, એ રાગનું.

મુઝો સમજી સકળ નર નારીયો;

મોટા શિયળ તણે મહીમાય. શિયળ પાળો સનેહથી.

જ કાઈ શિયળ સારી રીતે સાચવે;

સરવે સફળ મનોરથ પાપ. શિયળ પા. ૧

સોના રૂપાની શોભા ન સમજાવે;

શોભા સરસ શિયળ રાણમાર. શિયળ પા. ૨

જવા નકટાને લુચાણ નાંખીયો;

એવાં શિયળ વિના નર નાર. શિયળ પા. ૩

વધે લાલ અધિક ઢીક લોકમાં;

પરલોકમાં મુકિત પમાય. શિયળ પા. ૪

મુખ સંપતિ શિયળથી રેવીએ;

રજિ જથ કરતા જમ રાપ. શિયળ પા. ૫

ખાટે શિયળ સરવ રીતે સાચવો;

તળે કાચી હાથીનો સંગ. શિયળ પા. ૬

જમીએ ડરીએ ન ખરણના ડર પકી;

ભારે ડરીએ શિયળ થતે ભંગ. શિયળ પા. ૭

તણ લાલ એ અક્ષી ના આલીએ;

નહી ડેલીએ મહ હક માય. શિયળ પા. ૮

નીચી નતર ધણ રીતે આલીએ;

હાથી મરઠી કશી ન કાઈ. શિયળ પાઠ ૯

ફાટી આંખે ફરે ને કાઈ ફાટડા;

તેનું ડાઠીએ મટામું મુખ. શિયળ પાઠ ૧૦

તળવી તળવી શોખત નીત્ય તેહની;

તેણે લગવી જનેતાની કુખ. શિયળ પાઠ ૧૧

ભણવું ગણવું તે તેહનું પન્ન છે;

જેને કુળને લગાડ્યો ન ડાખ. શિયળ પાઠ ૧૨

ભણી ગણીને શિયળ ન સામવે;

એના ભણતરમાં ઉઠી આગ. શિયળ પાઠ ૧૩

હાયા કુરા ખાલે ખાલે હાંશીએ;

દેખી ફાંશીને નાશીએ ફર. શિયળ પાઠ ૧૪

શિશ્ના સુંદર દસપતરામની;

જાણી કામની શિયળ નફર. શિયળ પાઠ ૧૫

સગનમાં ફટાણાં ન ગાવા વિશે, ગરબી ૧૬

બાળકમાં પરમથી કુલતો, મેઘા ડમર ગાને. એ સમનું.

ગાવો સૈયર બાઈ બેનડી, ગાઈએ ગીત રૂપાળા;

ડપમાં મેહેરો દીવડો, બહાં ધાપ અન્નવાળા. ૧

માલ પડી આંનેહની, આલ રમતી રૂપાળી;

નાનો સુરજ ઉઘીયો, આલ દીવડ દીવાળી. ૨

હાંએ ગીત બહાં બહાં, વેવણેને ફરવીએ;

હાલ એ અરબી ન ખાલીએ, નેથી જાત લગવીએ. ૩

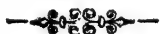
- ઢેળી નાળીના કુળની, એતો ગાય નહારું;
આપણ ઉત્તમ કુળના, નહોં ગાઈએ નહારું. ૪
- જાત્યને જાત્યતો જાણીએ, બાકે બાક ન પડીએ;
બાકે નહારું તો નાયકા, એમાં આધા ન પડીએ. ૫
- ઉત્તમ જાત્યની ઓરતો, ઓટું ગાતાં જાળવાશે;
મધ્યમ જાતની માનની, ગીતે મરકરી ગાશે. ૬
- મરકરી પણ મરજદની, આપણી એવ ન ઓઢી;
જરૂર ફટાણાની હોય જો, કહું એટલું બાકે. ૭
- વેવણને કરે વાંદરી, ગાંઠ પુછડે વાળો;
વેરાગી કહીએ વેરુવાઈને, કાંધે કાળજો કાળો. ૮
- એથી અધિક વિષે ઓચરે, નીચી જાતમાં જાળવા;
બાપ ભાઈ બેઠા સાંભળે, નવા વેશનાના ભડવા. ૯
- પીક પડ્યો અવતાર એ, ચપ્ક શું-કહીએ જાણ;
કામની નહીં એતો કુનરી, મરજ નહોં એતો માણ. ૧૦
- મારી શીખામણ ગાઈએ, નેથી રામજી ચીન;
દસકત દસપતરામના, દીનમાં જાણી લીને. ૧૧

સંપ વિશે ગરબી. ૧૭

- રેશમાં સંપ કરારે સંપ કરો. એ રામ.
હારે ને ઢાઈ સંપ તણને સુખ માગે;
તેના પુતેલા ચાતર જાગે, રેશમાં સંપ કરારે સંપ કરો. ૧
હારે ને સંપ બહા બહી આવે;

તેમાં તુરત ચીલને ફાવેર.	દેશમાં ૦ ૨
હારે ને કાંઈ વીચા જમીન સારૂ જડતા;	
જન જોઈને રહ્યા હવે રડતારે.	દેશમાં ૦ ૩
હારે હજુ હૈએ વીચારી નહી જોયો;	
અરે ખાત છે કાપમાં તે જોઈરે.	દેશમાં ૦ ૪
હારે તમે કંઠા ધરમના ઢાળો;	
જન પ્યારા જાગે તે દર્મ પાળેરે.	દેશમાં ૦ ૫
હારે જળ દગા કપટ થો જોડી;	
આખા દેશની યહ આખરૂ થોડીરે.	દેશમાં ૦ ૬
હારે કરી સંપ કાંઈ હુનર ઉઠાવો;	
દેશની વખત ફેરવાવોરે.	દેશમાં ૦ ૭
હારે કોઈનું સારૂ દેખીને ચીદ ઘાઝો;	
તેને સુઝાડી મારવા ન ખાઝોરે.	દેશમાં ૦ ૮
હારે માનો રક્ષતરામની વાણી;	
પક્ષપાત વીના સંતપ પ્રમાણીરે.	દેશમાં ૦ ૯

કેફ ન કરવા વિશે ગરખી. ૧૮

તજો તમે કેફ કરમ કરવું,
 નથી થાય ખાત વિના મરવું. તજો તમે કેફ ૦ ૧
 નથી એમાં સ્વાદ કર્યો સારો, વિવેકની નજરથી વીચારો;
 કુખી થાય કેફનો કરનારો. તજો તમે કેફ ૦ ૨
 પીશે ને જન મહિસા તાડી, તેના ફળ રથું કેખાડી;

ઉઝે પદ્મી દેશે પાડી. તળે તમે કેફ૦ ૩
 અફીણથી કંઈક ગયા ઉડી, ગમાવી ગાંઠ પછી મુડી;
 મુવા દુખ દરીયામાં ખુડી. તળે તમે કેફ૦ ૪
 મુરખને મુરખ મળે સંગી, લીલાગર ભાગ પીએ બંગી;
 અકલ હીણા તે અકબંગી. તળે તમે કેફ૦ ૫
 પડે કે માલમ ને પાણી, જરૂર અકલ તેની જાણી;
 સારા સારા થોકમાં નાંદણી. તળે તમે કેફ૦ ૬
 પીએ કાંઈ ગાંજે ગુણી જાણી, પુમાડો ખેંચે બળ આણી;
 ઘેનીતો અકલ વેચાણી. તળે તમે કેફ૦ ૭
 તે સરવે રામ કરે તનમાં, અમે સાબળખું વાઈદા જનમાં;
 માટા તમા માની સેજે મનમાં. તળે તમે કેફ૦ ૮
 ન પાશો પાક કદી પ્રાંતે, નેથી ચતુરાઈ ઘટે ચાંતે;
 ફેફળે રૂઝા માણસની ચીતે. તળે તમે કેફ૦ ૯
 પ્રભુ પછી જે દીલમાં ડરીએ, કદી એવું કરમ નહીં કરીએ;
 શિખામણ સાચી રૂંદે પરીએ. તળે તમે કેફ૦ ૧૦
 બનાવી બરખી બહુ સાચી, સુણી ને રશે વીસાચી;
 તેના મુખ ઉપર પેળચી. તળે તમે કેફ૦ ૧૧
 વારે વારે શું કહીએ વાર, રનેક કરી કહુલું તમ સીર;
 માનો દલપતરામ કહે કહું માર. તળે તમે કેફ૦ ૧૨

કેફીની સ્ત્રીના પસ્તાવા વિશે ગરખી. ૧૯
 આ મુજબને કેમ લીધીરે કદી કપને,

કાહાડી ચોદ્યાં કીપા જનમનાં વેરજો;
 જનમ સમે નવ આણ્યો મારા અંતને,
 ગળથુથીમાં ઘોળી ન પાયું ઝેરજો. મા મુનને ૧
 ઉછેરી નાખીરે બળતી આગમાં,
 ઉતરવાનો નથી હવે ઉપાયજો;
 ભોગવવું દુખ લખ્યુંરે માણ ભાગ્યમાં,
 રજની દાહાડા રડતે વીલી જાયજો. મા મુનને ૨
 આવરદા મારી અતી લાંબી થઈ,
 તરાગ નહીં જે તડકે તોડ્યો જાયજો;
 કરમ તણી કાણી ક્યાં જાએ કહી,
 છાંપ કુવાની કુવા વિશે સમાયજો. મા મુનને ૩
 થું કરવું જીતીને આ સંસારમાં,
 હાથે મરુંતો આતમ હત્યા થાયજો;
 સાત જનમ પામુંરે ચોક અપારમાં,
 પાર ન આવે કરતે કરોડ ઉપાયજો. મા મુનને ૪
 રમવું ને જમવું તો મુનને નસી ગમે,
 માથે ઉઝ્યાં દુખનાં મોટાં ગાડજો;
 એ દુખથી છોડાવે મુનને આ સમે,
 પુણ્ય માનું પરમેષ્વરનો પાડજો. મા મુનને ૫
 ફરી જન્મ પાશું ત્યાં સુખ પામથું,
 આ અવસરતો એને મરો અવતારજો;
 હેયું કાલ રાખીને દિમત સખથું,

ભાગે લખીઆ દેવે આ ભરથારજો. મા મુનને ૧
 પ પ નથી ક્રીષાં મેં આવડાં આ પજો,
 પ્રગટી આંખ્યાં પેલા ભવનાં પાપજો;
 લેખ લખ્યા દેવે તે ટાળ્યા નવ ટજો,
 કરમ કરે તે ન કરે માને ખાપજો. મા મુનને ૩
 દીલમાં એમ સમજીને દુઃખ ન માનવું,
 શંખું હૃદયમાં કેના ઉપર રોશજો;
 ભવ પેલે ક્રીષાં તે ભાગથી છુટવું,
 કલપના રવામીને ન દેવો શોષજો. મા મુનને ૮

કેફીના ધરના હેવાલની ગરબો. ૨૦
 કેફી સેપર જોનો કંપકાર, તેનાં પુરાણ પાપ;
 મનમાં ઉઠાશી મટે નહીં, હારે તપે તનડામાં તાપ. કેફી ૧
 એવો દીસે અળખામણારે, જાણે જીવનો ટળેલ;
 આડાં આઘાં અફીંડીયો, હારે એના યાત્ર ગજેલ. કેફી ૨
 એક ટકાની નહીં આખરે, પીટલો આટાનો ચોર;
 લાહાડી દોરાય દરબારમાં, હારે પુઠે લોકોનો નોર. કેફી ૩
 અપોચીયો ને ધણો આજસુર, કાંતો જીંધે કાંતો આપ;
 રણવાની ચકલી રહે નહીં, હારે રણ્યું રાંતું ખાપાં. કેફી ૪
 ખારેથી આવે બે ખાકજોરે, લીલા રૂખાપ હાક;
 ખુણે લાળી પડે ખાટલો, હારે બેરી અપાંને કાળ. કેફી ૫
 ખાજીને ખાવા નહીં ખાનરીરે, પીટલો મળે ઉશક

હતે પછીએ ખળે છાતડી; હારે વેડે રૂંઘાયા રાંઠ. ૬૦ ૬
 લાગ લીજી સેએ નહોરે, ભયે તરણાથી તોલ; ૬૦ ૭
 તેવા અફોજના તોરમાં, હારે બાલે જુડેસ બાલ. ૬૦ ૮
 કાંઈ કાંઈ વખત પાપ કેડે પકીરે, હેવા કુટો હેરાન; ૬૦ ૯
 તોએ થીખ હલપતરામની; હારે કદી પાર ન કાન. ૬૦ ૮

સજનોએ કેડે કરવાનો વિચાર ન રાખવાની ચરખી. ૧૧
 સજન લોક વિચારી, સારી સીખામણ મન પરીએછ; ૧
 નમ તેમ મુખ બાલીએ, નથી ઘેનમાં નહીં ડરીએ. ૨
 કેડે ન કરીએછરે. ૩

તાળી પાડી કાપ કેખાડી, કહુધું લાકાડી લાકાડીછ; ૪
 માંહે વેણ તમે માનોતો, તજળે હાર તાડી. ૬૬૦ ૧
 કેડે કાચાથી પટ્ટે ભાઈ, ચીતમાંથી ચતુરાઈછ; ૨
 ધન ખરીથી લેથી લુચાઈ, મોટી એ ખુરખાઈ. ૬૬૦ ૩
 લાગ પટે ને લાગ ન સુધરે, એમ ન બીચારે અંધોછ; ૪
 સાર નથી એમાં કાંઈ અંતે, ધર જાવાનો ધંધો. ૬૬૦ ૫
 વેદ પુરાણ કુરાન ક્રીતાએ, જોળે હેત તપાથીછ; ૬
 એ લક્ષણ તજવાથી મળશે, સપજેથી સામાથી. ૬૬૦ ૭
 કાછ મુશાનો મત એણે, મત છે અધ્યાહનેછ; ૮
 હિંદુમાં જો હત્યાથી પણ, કાપ પછી લાડનો. ૬૬૦ ૯
 હારે સારે મારે તારે, ચોરખાનું ચિત ધારેછ; ૧૦
 કાંઈક સમે સાંકડમાં ભાસી, છવ તેમાંથી જશે. ૬૬૦ ૧૧

વચ્ચ તજીને લાજ વીનાના, ખરની રીતે રખડ્યોજી;
કહે જલપત કરમાં દીવો બધ, કેઈ કુવામાં ન પડ્યો. કેફી ૮

કેફીના અવગુણ વિશે ગરબી. ૨૨

કેફી જોડો કેફ તણા અવગુણરે કહું હું કેટલા;

નીરજન નરજે કેફ તણા કરનારે જગમાં જોડલા.

આ જગમાં જો નર કેફ કરે, તેના તનમાં રાગ અનેક કરે;

તેની નીચે જગમાં લાજ ન રહે. કેફી લોકો ૧

વેના બાળક બાળશીને રડશે, તેને લોકેણાવાળા નીત નડશે;

પછી જભરાઈ બઈશીને લડશે. કેફી લોકો ૨

નીત્ય નવલી ફૂટી પાદે થાયે, કપડા હરતો વેચાયે;

કેફી સરકારે દોરાશે. કેફી લોકો ૩

બલ્લાન થઈ ભુલો જમશે, નરશી જગપામાં જઈ રમશે;

અભીમાન તજી ગાળો ખમશે. કેફી લોકો ૪

તેને ઘર ધીસો નહીં હાથ ચડે, તેની ખુફી જાશે કેફ વડે;

તેને રસ્તો ધીસો નહીં જડે. કેફી લોકો ૫

એવો અકજ હીણો કોણ હશે, પન ખરશીને દુઃખીપારો પશે;

કોણ મરવા સામે પુર જશે. કેફી લોકો ૬

નથી રે એમાં સ્વાદ કશો, કેફથી ઉલટા હેરાન પશો;

વળી મશીને જમને હાથ જશે. કેફી લોકો ૭

તમે લીજતેથી બીચાર કરો, વળી પરમેશ્વરથી કેફ ડરો;

જમપતની ચીતલી દાંત પરો. કેફી લોકો ૮

- કળીકાળમાં કેફીને ચેતવણીની ગરબી. ૨૩
- એક કારણ કહુ છું કળી કાળનુંરે લોલ; ૧
- મોટા અપરમ વીકરાળનુંરે લોલ;
- તે કાઈ લોકના વાણી મધુ પીવતારે લોલ;
- આજ થયા છે ખાસી જીવતારે લોલ. ૨
- ઉપર વેશ તે ઊંચા વરણનારે લોલ;
- આહાર કરે તે ડુંભ કરણનારે લોલ. ૩
- સારાં વસ્ત્ર ભાળીને ભુલા પડેરે લોલ;
- રસ્તા છોડીને સગમાં ચડેરે લોલ. ૪
- જીએ વરણ કરમ નીચું કરેરે લોલ;
- નામ શીવ થકી તથાં પરેરે લોલ. ૫
- જોનો સ્પર્શ થએલા નાકાવું પડેરે લોલ;
- કહેશે મધુ તે દેશને ચડેરે લોલ. ૬
- જોમાં માંસથી દોષ મોટો રહેરે લોલ;
- તેવું પીવામાં પુન્ય છે કહેરે લોલ. ૭
- એતો વેદના વૈદી રાવણ વંસનારે લોલ;
- હાંતો કુકંબી કેસી કંસનારે લોલ. ૮
- મધુ જીવતી લાવે છે જીવું બાલવેરે લોલ;
- ભાળા લોકને પાણી ભાળવેરે લોલ. ૯
- કહેશે એક પુરાણ વાત છે કહીરે લોલ;
- મધુ પીવામાં પાપ છે નહારે લોલ. ૧૦
- જીવે સ્વેદ ખનાવે મધુ પાનનારે લોલ;

સમજાવે છપ અગનાનનારે સોજ.	૧૧
જે ઠાઈ દુષ્ટ કરમ એવું આચરેરે સોજ;	
ખાંજીક નામ તેહનું પરેરે સોજ.	૧૨
નીચ વરતુખા નીચપણું નેહનુંરે સોજ;	
દીરધ હરાવે નામ તેહનુંરે સોજ.	૧૩
થંપ વાચે સભામાં શુષ્પ પરમનારે સોજ;	
દિનમાં ભરેલું દુષ્ટ કરમનારે સોજ.	૧૪
તેમાં નામ પરાવો ઢરી ખાળનુંરે સોજ;	
કરમ કરે તે ચંડાળનુંરે સોજ.	૧૫
ભાળા સોઠે ભાળાશી નહાં ભરમમાંરે સોજ;	
નથી એ વાત ઠાઈ પરમમાંરે સોજ.	૧૬
એવા દિતોની વાત માગશી નહીરે સોજ;	
વાતો એ વેડમાં નથી હઠીરે સોજ.	૧૭
એવું કરવું તે સાચું ઠાણુ જાણયેરે સોજ;	
વાર સભામાં ઠાણુ તાણયેરે સોજ.	૧૮
શાપ હુત્યા જિમાંસ પાપ છોડુંછેરે સોજ;	
તેથી મદિરા પાપ જોડુંછેરે સોજ.	૧૯
એવિ રીતે બખીયું છે યાચ સરવમાંરે સોજ;	
ગણતા નથી તે પાપ ગરવમાંરે સોજ.	૨૦
કહ્યું માનીને હજપતનુંરે સોજ;	
કરવું ન કામ હરામનુંરે સોજ.	૨૧

કેફીની બર્ષીના મહિનાની મરખી ૧૪
 કારતક મહિને કેફી જોનો કંધરે સાહેલી;
 આ એ અબળાના ફરખનો નાવે એત સાંભળ સાહેલી.
 દીવચ ઘટે ને રજની મોટા પાશેરે સાહેલી;
 આ કેફીની અબળાના કેમ દીન જનશે સાંભળ સાહેલી.
 ક્ષિમાજાનો શીતળ વાધું વાપરે સાહેલી;
 આ એ મહિનો એવી રીતે કેમ જાપ સાંભળ સાહેલી. ૧
 મામસર મહિને સુખ પામું શી પેરે સાહેલી;
 આ કેફીકેતો માંડ્યો મકરાકેર સાંભળ સાહેલી.
 ઉપજ ખરમની વાત કસી નવ જાણીરે સાહેલી;
 આ એક બેટો નીજ બાપ તણી કમાણી સાંભળ સાહેલી. ૨
 પડ્યો રહે કાંઈ કેફી રરના માંપરે સાહેલી;
 આ મહિનો એવી રીતે કેમ જાપ સાંભળ સાહેલી.
 પોથી તો ધર દેખી બેટો પાપીરે સાહેલી;
 આ પીપર જવાની રજ વહુને આપી સાંભળ સાહેલી.
 જોછિ મુજને પરણાવ્યું એવું પાપરે સાહેલી;
 આ પેત્રા ભવના ફરમન માને બાપ સાંભળ સાહેલી. ૩
 એ રતમાં સાસરે જવું સો આહરે સાહેલી;
 આ એ મહિનો એવી રીતે કેમ જાપ સાંભળ સાહેલી.
 માહા મહિનામાં બાસે લોક વસંતરે સાહેલી;
 આતે ફુલણી કેફીડો જોનો કંધ સાંભળ સાહેલી.
 જન પામેળ્યા આંખ આંખો મોહારે સાહેલી;

પણીને સુખ નથી ઓણ કે પોઠોર સાંભળ સાહેલી.

ગાન સુણી પેઊં મળવા મન ધાપરે સાહેલી;

મહિનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી. ૪

નાં નર નારી એસે ફાગરે સાહેલી;

નીની અખગાને અંતર આગ સાંભળ સાહેલી.

મે ને હસે મળી નર નારરે સાહેલી;

નીની પરણેલી ખાપ માર સાંભળ સાહેલી.

રાવું ધર ખુણા માંપરે સાહેલી;

મહિનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી. ૫

નાં કેમ ધીરજ રાખું ચીતરે સાહેલી;

કરે કેફીડા નીતને નીત સાંભળ સાહેલી.

મેઘર કેમ આવો વર આપ્યારે સાહેલી;

વરથી તો ભક્ષે રંડાપો સાંભળ સાહેલી.

ગાળાની ફરીયાદો ધાપરે સાહેલી;

મહિનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી. ૬

ને આવ્યો મહિનો વહાણપરે સાહેલી;

મધ એદાલ ધાપ જળીને રાખ સાંભળ સાહેલી.

તપેતો છતર આડું રાખુંરે સાહેલી;

જ હાજે તે કાની આગળ હાખું સાંભળ સાહેલી.

પણીને હાહાડો મોઝો ધાપરે સાહેલી;

મહિનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી. ૭

જીવનડો જળવા જાગ્યોરે સાહેલી;

આ કેફીની અબળાનો આનંદ ભગ્નો સાંભળ સાંહેલી,
 પગ દાઝેતો મોજડીયો બધાં પાંદરે સાંહેલી;
 આ કાળજીકું દાઝે તે કેમ કરી કાંડે સાંભળ સાંહેલી.
 કેફીડાને કોઈ કહે ન સમજાયરે સાંહેલી;
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાણ સાંભળ સાંહેલી. ૮
 અસાડ મડી આઠઘોઘે બનઘોરે સાંહેલી;
 આ મોટો હરખ થયેને જાણે ગોર સાંભળ સાંહેલી.
 કેફી કંપ બંધીખાનામાં નામેરે સાંહેલી;
 આ પરજીલીના દીલમાં એ રત સાથે સાંભળ સાંહેલી.
 લીલીધરા વિષ વિધના અન વવાયરે સાંહેલી;
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાણ સાંભળ સાંહેલી. ૯
 આવજીમાં એ શીવ પુજા નહીં કીધીરે સાંહેલી;
 આ દેવ મુજને કેફીને કર દીધી સાંભળ સાંહેલી.
 ચિત્ત ટળેતો વપસની જુઠો ગોરે સાંહેલી;
 આ એ સગપણ કરનારો ભરજો ગોર સાંભળ સાંહેલી.
 ભાગ્યવંતી જ પેઠ સાથે સોહાયરે સાંહેલી;
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાણ સાંભળ સાંહેલી. ૧૦
 આ ભદારવે ભરજો અન એજો જાણરે સાંહેલી;
 આ કેફીની બધી રીતે કેમ સુખ થાય સાંભળ સાંહેલી.
 નદીએ આઠવાં પુરાણ જગનાં પુરે સાંહેલી;
 આ જેઠ સાંભળને આગ જળેછે ઉર સાંભળ સાંહેલી.
 માજે બધી પંખીમાં મલકાયરે સાંહેલી;

આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાપ સાંભળ સાહેલી. ૧૧
 દીઠાળી ૥ દહાડા અસો માસરે સહેલી;
 આ કેફીની બહરીતો નીત ઉદાસ સાંભળ સાહેલી.
 રમે જમે ને ખરે નવા શબ્દગારે સાહેલી;
 આ કેફીની નાચીને નપણે જળવાર સાંભળ સાહેલી.
 ગુણવંતી મળી મળીને ગરબા માપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાપ સાંભળ સાહેલી. ૧૨
 માસ અધીકમાં અધીકપણે થું કહીએરે સાહેલી;
 આ પેઉ બંધીયાને એકલા કેમ રહીએ સાંભળ સાહેલી.
 એ વાચી યુગને છોડાવવા ખાપરે સાહેલી;
 તો કમપતના રવાનીને લાગુ પાપ સાંભળ સાહેલી. ૧૩

કેફીના અવગુણ વિરો ગરબી. ૨૫

થીજ કહુધું તે સઉ સાંભળોરે, કેન વીચારે અફીણ હો લાલ;
 લાલ કસુબા નવ લીજીએ.
 અવગુણ અંખા અફીણમાંરે;
 એથી હોપણે અકલ હીણ હો લાલ. લાલ ૬૦ ૧
 મોઢે મેઢેમ મહીને બસતારે;
 અફીણથી એજ થવા હરરાજ હો લાલ લાલ ૬૦ ૨
 ને નર ભેજન નમતા ભાવતારે;
 રડતા દીઠા અંન ને કાલ હો લાલ. લાલ ૬૦ ૩
 વાહન રથ ઘોડાને પાલખીરે;

- આહવા પગ પાળા તજી તેહ હો જાન. જાન ૬૦ ૩
 રાતા માતા ઘણે શોભતારે;
- દાઢા તેહના દુરખળે રહ હો જાન. જાન ૬૦ ૪
 ને નર ચતુર શીરોમણી ભગતારે;
- નીરખતાં નીંદ્ર સે નેણ હો જાન. જાન ૬૦ ૫
 ને નર ખડુ બુઝીયા બોલતારે;
- તે નર ભાખે ભાગા વેણ હો જાન. જાન ૬૦ ૬
 જોન. - તો સંભળાતો આપરે;
- તે નર લોકમાં નીંદ્રાપ હો જાન. જાન ૬૦ ૭
 જોનું સાચપણું ખડુ માનતારે;
- તે સાચ પતા સમ આપ હો જાન. જાન ૬૦ ૮
 તોપણ સાચ મનાય નહોં તેહનું;
- સરવે લોક તજે વિશ્વાસ હો જાન. જાન ૬૦ ૯
 તે નર દુનીયામાં જીવતો મુવેરે;
- સાર મનુષ્ય ન બેસે પાસ હો જાન. જાન ૬૦ ૧૦
 ખડુ દુઃખ છે એવા બંધાણમાં;
- કોઈ દીન કર મુગતી હોય લીણ હો જાન. જાન ૬૦ ૧૧
 પુચ્છી ઉપર પગ ધસવા પડેરે;
- તે જડી આવે મોઢેડે ફીણ હો જાન. જાન ૬૦ ૧૨
 ને કોઈ તજશે વરતુ કેદનીરે;
- રાજી યાશે શ્રી ભગવાન હો જાન. જાન ૬૦ ૧૩
 શીક્ષા સુંદર લેખતરામનીરે;
- સનન સદુ કોઈ ધરજો જાન હો જાન જાન ૬૦ ૧૪

સારા માણસે કેફીની સંગત ન કરવાની ગરબી. ૨૬

રાગ ધોળ.

સંજન સખળાએ કેફીના સંગ ન કરવો;

સમજી કાળા સાપ સરીજા, પાપ ગણી પરદરવોર. સ૦ ૧

દાર પીએ તે દેત સરીજા, કરી વીરવાસ ન કરીએ;

ભાંગ પીએ તે બંગીયા નવો, તેથી વેગળા રહીએ. સ૦ ૨

પીએ તાડી તે પરત સાડીજા, અફીજી ખાતે રહેવો;

બાળીએ તે બાડીયા નવો, તે પણ તથ્યે તેવોર. સ૦ ૩

સંગ કરવાથી અંગ વળગશે, રંગ નશે બદલાઈ;

અનમાં હશે ઉમંગ પણા તે, બંગ પશે સહુ ભાઈ. સ૦ ૪

પ્રપમ અફીજીના પૈશા નહીં લે, ધરનું પાશે ધોળી;

વળગાડીને પશે વેગળા, રહેશે આખો ઓળી. સ૦ ૫

સહને સરખા કરવા કાલે, ખાલે વાત બનાવી;

નાક કટે નંગ નાત વધારી, બાળાને ભરમારીર. સ૦ ૬

પાશે ને પણા મુલ ગારી, પીશે ને વળી પાશે;

જાશે નર જોબન ફુલ પાશે, પછી પણા પસ્તાશેર. સ૦ ૭

આવા ખાધને મેલી જિયા, હુઆ દુરગુણ લેશે;

સારા સંજન સંતોષથી સુણીને, હોય વીસારી રેશે. સ૦ ૮

હાથ તલ સંતોષથી સુણીને, રાધ બમે તો રાખેર;

પ્રપતરામ ફુનિયા મધે, રહે તેવું હાખેર. સ૦ ૯

ભરપાર વરા કરવા વિશે ગરખી. ૨૭

અબલેલીરે અંબે માત જોવાને બહામી. એ રાગનીછે.
 બજનાં નહીં થાય લગાર, કામાણ મંત્ર કરો;
 આ મંત્ર કરો ઉચ્ચાર, વરા ભરપાર થશે. ૭૬.
 પ્રાણ પટ્ટી પીઠિજી છો પ્યારા, ન્યારા ન રહો નાથરે;
 સરવ થઈ બાગોછો સારા, હું વેચાઉં તમ હાથ. કાં ૧
 તન મનમાં રહું સાજી તાજી, રાજી રેખું રાગરે;
 જો કદા બાણું કાંઈ કુરાજી, કુખ્યાં દરીએ જાવ. કાં ૨
 માત પીતાએ મોઢી કરીને, હેતે સોપ્યો હાથરે;
 સુખ આપો કે દુઃખ આપોતમે, છો મરતકના નાથ. કાં ૩
 ગુણ સાગર ગંભીર છો સ્વામી હું, અવગુણ ભરી આજરે;
 પોતાની ગણી પ્રેમ નીખાવે, બાંહેચલાની બાજ. કાં ૪
 સ્નેહ લમારો જોઈને સ્વામી, જામી મીઠકત નેમરે;
 ખુખ ખુશી ધઈ ન રહી પામી, પામી પુરાણ પ્રેમરે. કાં ૫
 ભહું કર્યું ભગવંરે મારા, સુદૃઢ કર્યો અવતારરે;
 મેઢેર કરી મન ગમતો આપ્યો, તમ સરખા ભરપાર. કાં ૬
 સગાં સરવ તમ સાફ તણ્યાં, તણ્યો સૈપર સંગરે;
 કાશ્તી સરવની દુર કરી હું, રાચી તમારે રંગ. કાં ૭
 આભ જીવોને નીચે અવની, અવર નથી આધારરે;
 આશા રાખુ એક તમારી, છો સુખના દાતાર. કાં ૮
 જો સુંદરીને રીઝે સ્વામી, તો શીલે શાણગારરે;
 નહાતો તે શાણગાર સરવજો, આગ્ય તણ્યા અંબાર. કાં ૯

દુનીયામાં નર તમને દેખું, ખીજા લાલ ફરીરે;
 તુરંત ગણું તે સંધ્યાને, હુપ અમીર વજર. કાં ૧૦
 જળ જંતુને જળ સંગાથે, જેવી પુણ્ય પ્રીતરે;
 પાક પડે જો દુર તારૂં, એજ અમારી રીત. કાં ૧૧
 પાર ન લે પ્રીતે વરણવતાં, રધીર બેથી એક કામરે;
 સત દીવસે કનીતા રમના જો, રમશે હજવતરામ. કાં ૧૨

ગરબી. ૨૮

રામ ઘોળ.

જ્યારે રામચંદ્રજી તપા લક્ષ્મણ વનવાસ ચાલ્યા ત્યારે
 શીતાજીએ કહું કે હું પણ સાથે આવીશ તે સમે રામ-
 ચંદ્રજીએ કહું કે તમે પીયર જાઓ તે સમેનું ઘોળ.
 “આમેરે મોઢા મુજનું” એ રાગનું છે. પણ હાલ જાસ્તી છે.
 રામ લક્ષ્મણ વનમાં શીધાવતાં, સતી સીતાને આવતાં
 સાથ; કહે રઘુનાથ. પધારે પીયર જાણી. ૧
 નહીંતો અહીં રહેા સસરાના રાજમાં, હેને હળીમળી
 સાસુ સંગાથ; નહીંતો જોડી હાગ. પધારે પીયર. ૨
 મે વસ્તીમાં નહીં વધીએ વીનતા, અમે કરશું જાઈ
 વનવાસ; તમે પામે પાસ. પધારે પીયર. ૩
 એ રથ કે ઘોડું નહીં રાખીએ, નહીં રાખીએ ઘાથી
 દાસ; હાઈ અમ પાસ. પધારે પીયર. ૪
 હાસને પંથ કીધો નથી, ચરણે માલવાથી પામે

- પાક; લીટી ઝેરો નાક. પધારો પીપર૦ ૫
અમે વન ફળ ખાઈ ખુશીમાં રહીશું, કાઠ દીવયતો કે
વળ શાક; વીનાં લુણ પાક. પધારો પીપર૦ ૬
વનમાં નથી મંડીર નથી માળીયાં, નથી પોઠવા કાલ
પલ્લમ; રંગીત નવ રંગ. પધારો પીપર૦ ૭
કરશું ઘાસ કે પાનની ઝૂંપડી, સુવા સાપરો તે ખુએ
અંગ; એમાં શી ઉમંગ પધારો પીપર૦ ૮
વનમાં છીનાં ચોરતો નહીં મળે, વનમાં નહીં મળે કુ-
રતા કુપેલ; કે તેલ ધુપેલ. પધારો પીપર૦ ૯
વનમાં નહીં મળે શાહી સાહેબીએ, કરશું કે સંગે ખા-
તેથી જન; ઉમંગ ભરેજ. પધારો પીપર૦ ૧૦
વનમાં ઘાતકી રહેછે રાક્ષસ ધણા, આરે તરફ ફરે ખડુ
ચોર; જનું ધણું જોર. પધારો પીપર૦ ૧૧
વનમાં વાઘ વર ને વાંદર જોવા, ધણાં વીચરે જનાવર
ધોર; ખાએ નહીં ઠોર. પધારો પીપર૦ ૧૨
ઉલ્લ કાળે વાશે ઉના વાપરા, એવું દેખીને ધારો ઉઠા
શ; અપારે જોઠ માસ. પધારો પીપર૦ ૧૩
વરશે મેઘને અબકથે વીજળી, તેવે રાણિતો તરૂં ટળે
સ; નહીં છત્ર પાસ. પધારો પીપર૦ ૧૪
મોટા પર્વત દેખીને માનની, તમે નજરે જોયા નહીં
ય; દોઢે ખાવા ધાપ. પધારો પીપર૦ ૧૫
તમે રાજ્ય કન્યા કાપા કોમળી, વનવાસનાં કુખ

કાપ; કાપા કરમાપ. પધારા પીપર૦ ૧૬
 ધ.માં અંધારૂં દેખી ડરો ઘણો, નથી નીસર્યા કદી થર
 પાહાર; હો તાબુક નાર. પધારા પીપર૦ ૧૭
 તમે બાળક વપ વધે સોળનાં, નથી સંકટ વેઠ્યાં લગાર;
 તમે દોઈ વાર. પધારા પીપર૦ ૧૮
 પાણી આવીને પીપર ગયાં નથી, તમને મળવાને ઇચ્છે
 માપ; ચોપે ચોત માપ. પધારા પીપર૦ ૧૯
 રાત્રી જનકજી તમને જીજિ ધણી, તેના સંદેશા આવે સ-
 કાપ; તેડા પાછાં જાય. પધારા પીપર૦ ૨૦
 ભાવ ભાતનાં ભોજન ભાવતાં, તમને આકર્ષણ મહીપાળ
 પુરાવીને ધાળ. પધારા પીપર૦ ૨૧
 અમે અવધે દુશીને જ્યારે આવીશું, સ્નેહે સેશું તમારી
 સંભાળ; ત્યારે તત્કાળ. પધારા પીપર૦ ૨૨
 હી મીઠીકાપુરી મન માગતી, તેમાં પામશે પરમ વી-
 રામ; હો બાપનું ગામ. પધારા પીપર૦ ૨૩
 હી તમને ગમે તેમ હું હું, એમ કલપતરામનો શામ;
 હું રાજરામ; પધારા પીપર૦ ૨૪

સીતાજીના જવાળનો ગરબો રહે
 રામ ધોળ.

માંભજીને સીતાજી કરે, મુઝી મુંઝર સ્વામ મું-
 ધ; આસ ખારા પ્રાણ. ભયે રાખા સ્નેહથી.

જ્યુશ પડવાની પાત વાહાલા હશે, તેને બાલ લાગે લી-
ખા બાણ; રહુકુળ બાણ. સાથે રાજા ૦ ૧

સ્વામી જ્યાં તમે ત્યાં પર માહરે, તમથી વેગળી તે પ-
રેય; હું જાણું હમેય. સાથે રાજા ૦ ૨

તમે જોઈને વેગ જો પારથી, તો હું જોગણને પડું વે-
ય; જટા હરે કેય. સાથે રાજા ૦ ૩

સ્વામી તમેરે સુખીને સુખ માહરે, તમે કુખમાં તો
કુખ મારે દેહા એમાં થો સેરક. સાથે રાજા ૦ ૪

જ કાઈ પરણ્યા પછી રહે પિયરમાં, અવતાર બાળો
ધોક એક; મુવા નેચી તેક. સાથે રાજા ૦ ૫

સ્વામી તમ વિના મંદિરને માળિયાં. જલે જવત મો-
ટા સમાન, વસ્તાતા વસન. સાથે રાજા ૦ ૬

મહા વનમાં ભરી વસ્તી ભારથી, જ્યારે પામીય કરસન
હાન; કૃપાના નિધાન. સાથે રાજા ૦ ૭

સાસુ સસરા ને માત પીતા સહ, ભણે જીવો હરે હર્ષ
રાજ; મને મહારાજ. સાથે રાજા ૦ ૮

સ્વામી શું હરે ભાઈ ભાભાઈને, સ્વામી શું હરે સૈપર
સમાન; કેનું નથી કાન. સાથે રાજા ૦ ૯

સાચું સમપણ જગમાં સ્વામી તણું, ખીજે સ્વામી સ-
ધજો સંસાર; કુટુંબ પરિવાર. સાથે રાજા ૦ ૧૦

માલ લાલ પાલણ તમે લાલજી, ખીજે નથી આસુને
લુતાર; કે એકે આધાર. સાથે રાજા ૦ ૧૧

કાયા પ્રાણ પડી જો જુદી રહે, તે હું તમથી જુદી પડી
હૈ, રહું તથ રેક. સાથે રાજી૦ ૧૨

જો કાઈ જળથી જુદી પડી માંછલી, રાજી કુષમાં કરી
વિવેક; જીવે પણ એક. સાથે રાજી૦ ૧૩

તમે સુખના સાગર રહે વેગળા, પછે શું કહું રાજને
પાટ; હવેલીના ઠાઠ. સાથે રાજી૦ ૧૪

મને હીરનાં ચીર મમે નહીં, મને ન મમે ધરાજીના
પાટ; મટાકા ઉચાટ. સાથે રાજી૦ ૧૫

હુંતો તમને દોઢે પાઉં રૂપણી, ગણુ છોતો આંધળી જાંત;
જનમની એ રીત. સાથે રાજી૦ ૧૬

જેતો સ્નેહ રાજી સરવ લોકથી, જાંધી તમ સંગે પુણ્ય
જાંત; ચોરાયું છે ચીત. સાથે રાજી૦ ૧૭

જમવું જીવન તમથી જુદાં પડી, હોય વીધ વીધનાં પ-
ક્યાન; તે વીખનાં નીધાન. સાથે રાજી૦ ૧૮

કરીએ જાજન તમ સાથે ભાવતાં, હોય કેવળ શાક કે
પાન; તે મેવા સમાન. સાથે રાજી૦ ૧૯

રવાથી તકકા ને લાપ વહ્યાખના, તેતો જાણીય ચંદ્ર
પ્રકાશ; રહે તમ પાસ. સાથે રાજી૦ ૨૦

મુજને મેલી જો પંપ પધારણ, આવી મળજાની ન ધર-
શી આશ; નકી પામું નાશ. સાથે રાજી૦ ૨૧

કરતી પાત રળી પડી પાણીએ, નારી જનકી પાડને
નીરાશ; કહે સેતી સ્વાસ. સાથે રાજી૦ ૨૨

હવા હરી દેવ હનપતરામને, સતી સીતાને દેખી ઉદાસ;
જતાં વનવાસ. સાથે રાખ્યા ૦ ૨૨

—૪૧—

રામચંદ્રજીએ સીતાપર લખેલા કાગળની ગરબી. ૩૦

માઝેઈ મોઘા મુઝનું એ રાગ.

રવરતી શ્રી પુરી લંકા સોહામણી;
જાહા રાજેજે જનક કુમારી. પ્રીતમ લખે ૧
રહેા અ ખંડ એવાતણ તમ તાણું;
એવી આસીશ વાંચેા અમારી. પ્રીતમ લખે ૨
ઝોરી દેવના જોગે જુદાં પાશું;
પણ પ્રાણ મારા તમ પાસ. પ્રીતમ લખે ૩
એમુ બામ બગીચે કે બંગલે;
રહું તમ વીના અધિક ઉદાસ. પ્રીતમ લખે ૪
તારો સ્નેહ ઘડી ઘડી સાંભરે;
તારો ભાવ ભુલ્યો કેમ જાપ. પ્રીતમ લખે ૫
મારે અરથે તમે બાળપણ થકી;
તજ્યો સખજો પીપર પરીવાર. પ્રીતમ લખે ૬
મારાં લેશ વચન નથી લોપીયાં;
નથી કોપીયાં કરીએ લગાર. પ્રીતમ લખે ૭
તારી નજતા અમૃતથી ગળી;
વળી ઘોલીને શાંત સ્વભાવ. પ્રીતમ લખે ૮
જ્યાં મનની ઉદાસી પુરત મરે;

- ત્રીજા યોગના એવો ખનાવ, પ્રીતમ લખે ૯
 યોગને શુભ કેમ તારા વીસરે;
 કેમ વીસરે વાલપ ભર્યા વેણ, પ્રીતમ લખે ૧૦
 કેત હરણ વલ્લભ તારે વીનતા;
 મારાં નીરખવાં તળસે છે નેણ, પ્રીતમ લખે ૧૧
 દીવશે તુલ વીના દીનમાં યોગે નહીં;
 ખીવું પાણી કે જમવું અનાજ, પ્રીતમ લખે ૧૨
 સતે રોઈને આંખે ચલી યઈ;
 લોક પુછે તો આવે છે લાલ, પ્રીતમ લખે ૧૩
 યોગી મનમાં ધીરજ પડી રાખવી;
 કાલે ભાગ્યે ભવના વીજેમ, પ્રીતમ લખે ૧૪
 નથા રીત આપણા જળપતી;
 એવો અહોનિશ કરવો ઉદ્યોગ, પ્રીતમ લખે ૧૫
 ન ન વૃથ પાકાશીએ શુષ્ક છે;
 તેને પ્રીતયા કેહેને પ્રજ્ઞામ, પ્રીતમ લખે ૧૬
 વીલીલાશુ મારા મીત પડીતને;
 કેહેને જરૂરું હોય જો કામ, પ્રીતમે લખે ૧૭
 જોઈતી વસ્તુ જરૂર અંગાપજો;
 કયો વાતે મુઝાણો ન મન, પ્રીતમ લખે ૧૮
 કાલે રખીયું દિવસ આનંદના;
 જાણે વીસરી આ દુઃખ ભર્યા જન, પ્રીતમ લખે ૧૯
 ન ન પ્યારી તમારી મારેલીયા;

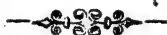
તને પણ મારા કેહેજી જુદાર.	પ્રીતમ લજે ૦ ૨૦
સામુ સસરાની આશીષે સુંદરી;	
મળશે ભામની ને ભરપાર.	પ્રીતમ લજે ૦ ૨૧
વધે રનેહ ને સંપ સુજન પત્રી;	
તેવી તન મન રાખજી દેવ.	પ્રીતમ લજે ૦ ૨૨
અમે થોડી અવધે આવશું;	
એમ કલપતરામનો દેવ.	પ્રીતમ લજે ૦ ૨૩

— સ્તોત્ર —

શીતાજીએ રામચંદ્રજીપર લખેલા કામળાની મર્યાદી. ૩૧	
સ્વસ્ત મી સંસ્થાન સોહામણું, જ્યાંકા રાજે સત રણપથ;	
કામળ લજે કામની.	૧
લજે ભંડા પત્રી સીતા સુંદરી;	
હેતે વંદે જોડી જોડી હાથ.	કામળ લજે ૦ ૨
પત્ર આજો તમારા પ્રીતે ભરણો;	
વાલા વાંચી થયો વીસરામ.	કામળ લજે ૦ ૩
પણ જીવન તમચી જુદા પડે;	
પણા દિવસ થયા પનથામ.	કામળ લજે ૦ ૪
માટે મન મળવાને અહ્યાય છે;	
ધડી એક તે જુગ નેવી જાપ.	કામળ લજે ૦ ૫
મારા નેજાનાં ગીરજી નાથજી;	
સુધા રજનીજાં સેન ભીજાપ.	કામળ લજે ૦ ૬
યેર માલો હવે ધણી થઈ;	

- નહીતો છપકો ભયે ભરે. કાગળ લખે ૦ - ૭
 હેવે પાજા આપી હાથ પીંકમાં;
 ઉડી આવું રેણવર ફર. કાગળ લખે ૦ ૮
 વાજા નિરખ નથી વારતા વાંચીએ;
 નેચા પામીએ પુરા પ્રગોદ. કાગળ લખે ૦ ૯
 મનુષ્યનાં યોગ હું આજવું;
 આચો વિદ્યાના કરીએ વિનાદ. કાગળ લખે ૦ ૧૦
 તાબાકુંડી જોડી રૂડી ચોપલી;
 ભાવે ભરે મહી નીરમળાં નીર. કાગળ લખે ૦ ૧૧
 મને ખાજે મહી મારા ચોકમાં;
 ક્ષમાથી નવરાવું ચોળી ઘરીર. કાગળ લખે ૦ ૧૨
 કહે સરસ રસોઈ રૂડી ચીતથી;
 પ્રીતે પીરથી મધુ કું પાસ. કાગળ લખે ૦ ૧૩
 એવા દિવસ તે ક્યારે દેખાડશે;
 ક્યારે અંતરની પુરશે આશ. કાગળ લખે ૦ ૧૪
 સ્વામી તમ વિના પીપર ને સાસર;
 મુખા કામે છે મધજો સંસાર. કાગળ લખે ૦ ૧૫
 મારા માંધાથી મુખા પ્રભુ તમે;
 મારા આત્માનાં આધાર. કાગળ લખે ૦ ૧૬
 મને પરવના દિન મુખ સારવને;
 મને કાક ઉશાથી સંભવ. કાગળ લખે ૦ ૧૭
 મને મેવ ને મને કામની;

આખી ભમતી જંપ ન થાય. કાગળ લખે ૧૮
 હુંતો સુતી સુખ સેવડી;
 ખાલી મંદિર ખાવાને ધાય. કાગળ લખે ૧૯
 ભડી વસ્તી ઉજડ જોવી ભાસતી;
 એક તમ વિના તિલુગન રાપ. કાગળ લખે ૨૦
 વાદાલા હું તમને કેમ વીસડી;
 કેમ વીસતું દાદાનું વતન. કાગળ લખે ૨૧
 પત્ર વાંચીને વેડુલા પધારજો;
 સ્વામી શરીરના કરજો જતન. કાગળ લખે ૨૨
 કોઈને કુખીવા કેખીને કુખ પામતા;
 તેની નાથ તમારી છે દેવ. કાગળ લખે ૨૩
 ગાયે અવસર કેમ કહ્યું થયા;
 તમે દસપતરાગના દેવ, કાગળ લખે ૨૪

સુધરેલી સ્ત્રી વિશે ગરબી. ૩૨

“શોક સગળસા સંધુને સેવે” એ રાગનું છે.

જેને સુધરેલી નારીર, સદા સુખી તે સંસારી. ૩૧.

નિરમળ નમણાં દિસે નિરંતર, નહ ભરતાં નેણ;
 મનને ફરે એવા મુખથી ખરેંતા; વિણીને સુખે વેણ ૩૦
 સ્વામીના ચિત્તા શોક કે મીત, જે જાણે લય સેધ;
 હેતે હથાકીને કિંમત આપે, કાપે સમુજા કળેધ. ૩૧
 પ્રણીને જોતાં ખાસ પડીતી, જે મારછ ન ગણાય.

પર જેરતો ધાનું પમહુંત મારે, પીપર પાણ નવ જામ. જને૦ ૩
 વરજના મનની મરજ પ્રમાણે, કામ સદા કરનાર;
 સુંદરી એ ભાગ્યદાણીના સાર, સરજ સરજન કાર. જને૦ ૪
 સુપનામાં કહિ કોઈની સાથે, દેડે કરે નહીં તેહ;
 મેઝ વિનયનું મન પાણ નિરમળ, નિરમળ દીશે હે. જને૦ ૫
 આપે પ્રભુ એવો વહાલવ પામી, પામે પુરે સંતોષ;
 મેંકટમાં પાણ સ્વામીની સાથે, રંચ ન રાચે રાચ. જને૦ ૬
 ગામમાં હોય ગરીબ પોતાથી, તેનું જીવે સુખ તોલ;
 કોણતવાળાની કોણત રેખી, જાણે ન હસકા જામ, જને૦ ૭
 સ્વામીના શુદ્ધ સ્વભાવ ગમે, મન રાચે સ્વામીનું રૂપ;
 પુરુષજિને તો પ્રથમરે નેવા જાણે, હોય એ ભારે ભુપ. જને૦ ૮
 સાંભળે શબ્દ યિપ્પામણના તે, છવખાં ચોર જાવ;
 દુરશુદ્ધ રેખીને દુરથી નાસે, મદગુણ યિએ સદામ. જને૦ ૯
 આજસે ઊંચ અતારે ન દીસે, દીસે ઉદ્યોગી અંગ;
 ગંદગીનો જને દિઠી ન ગમે, ન ગમે નહારે સંમ. જને૦ ૧૦
 રનેહ વખરે ને સોઢ પટારે, સોઢ પામે મહ લાભ;
 એવી મળે જો આ કુનીયામાં, સર્વ હજી યા કાલ. જને૦ ૧૧
 પુરણ પુન્યથી પુરૂષ પામે, નહતમ એવી નાર;
 કમમતરામ કહે કુનીયામાં, પામ એનો અવતાર. જને૦ ૧૨

વેદમ તજવા વિશેની ગરબી. ૬૬
 ને કેઈ અપીદાઈ માતમે આપપરે કામ, જે કામ

- મુજી યીઅવા વીવેક, એક વાતડીરે લોભ, ૧
 હુરે મુખપણું હેક, ખુલે છાતડીરે લોભ.
 ગુંધપા ગુણ ભરના મંથ, ભણે ભાવધીરે લોભ; ૨
 પામો સ્ત્રી સતીના પદ, તે પ્રભાવધીરે લોભ.
 તજે વેદમ ભરી વાત, વેદમીએ કહીરે લોભ; ૩
 ભુત પ્રેતને પીસાય, સાચ છે નહારે લોભ.
 દેરા સીદી મંત્ર જંગ, જુઠા જાણજોરે લોભ; ૪
 આશા દુઃખકાના તંત્રમાં, ન આજીજોરે લોભ.
 દેતા હામ કરે હામ, દેવ દેવીયોરે લોભ; ૫
 રૂઝે હામ હામ વાત, આમ એસીયોરે લોભ.
 હરી મેખ વર્ષે ફૂલ, હરે જોધીયોરે લોભ; ૬
 ગ્રાહી લેજીને દેલ, હરે કાચીયોરે લોભ.
 કંઈ પુત્રે પુત્રી કાન, ખતા ખાયછેરે લોભ; ૭
 તજી કાન જોગી રાજ, પાઝે જાયછેરે લોભ.
 વરીકરજી તણી વાતથી, લુટાયછેરે લોભ; ૮
 ભાળી ભામનીચોની જાત, તે કુશાયછેરે લોભ.
 અરૂ માનીને અસીત, સીત ચેતજોરે લોભ; ૯
 ધરી માવા હાવાં ગીત, હૈયે હેતજોરે લોભ.
 ભરી ભુલ્ય ભર્યા ભરમ, મરમ જાણશેરે લોભ; ૧૦
 પાળવા પરીત પર્મ, હરજી આજીશેરે લોભ.
 ભજે રાજ પીરજ, માહારાજનેરે લોભ; ૧૧
 સેવે કાન વળી આન, પામો કાનનેરે લોભ.

તમે તુમ છ નેચી દેવ, અહમેવનારે લોહ;

ચીઝે હાપતરામનો દેવ, દેવતારે લોહ.

૧૨

કોષ વિશે પદની ગરબી. ૩૪

નાથ કેસે બલકો બંધ છોડાયો. એ રાગની.

કોઈપર કોષ ન કરશો કદાપી, અતી કોષ છે પુરણ પાપી;

કોઈપર કોષ ન કરશો કદાપી. (૨૬.)

કોષ કુખાંધ અતી ઉપજાવે, સદ્ય સુખાંધને કાપી;

વાહાલા માછી વીરાધ વધારે, શોધ સમુળો ઉપાપી. કોઈ ૦ ૧

કલ્પ અકલ્પ કશું નવ વીચારે, જ્યારે ચીસ રહે બપાપી;

મુખનું વચન ફરી મુખમાં ન પેસે, છાપ પટોળે છાપી. કોઈ ૦ ૨

આપની સધળીએ વીરાચી સુખતાઓ, કોષ કુમતી નેને આપી;

નહોં કરવાનાં કામ કરી નર, રોપાછે વનમાં વીઝાપી. કોઈ ૦ ૩

કોષ કરી ફરી ફરી પશ્તાપા, ને હતા પ્રોઠ પ્રતાપી;

હાપતરામને કહે દુનિયામાં, ખ્યાત છે વાત અદાપી. કોઈ ૦ ૪

ગીત. ૩૫

હાથે આજામાં પાલી ખીચડી, હાથે ચેર ચેર

માગી દીકરી. એ રાગનું.

જ્યારે સીતાજી પરણીને ઉઝાં ત્યારે પોતાની જાડેનપણીને

પોતાના હરખના ને વાત કહી તે વીચીનું ગીત.

ઉઝાં પાણીને ને સમે જાગડી;

વધ્યો હાથમાં હરખ વિહીવા પડી.	૧
મળી શાણી સાહેલી ને સુંદરી;	
બાલી બાલ અતોલ ખુશી ભરી.	૨
સખી સાંભળ કહુ એક વાતડી;	
મારી આત્મ શીતળ પદ છાતડી.	૩
મારો હરીવર હાથન ઝાલીયો;	
મને અખંડ મુડા એણે આલીયો.	૪
વર પામી સુંદર વર વીઠ્યો;	
મેંતો કાને સુરચો તો તે ઘડ્યો.	૫
મને પણ ન ગમે હવે પીપરમાં;	
મારું મન મોહું યામ યરીરમાં.	૬
વર મળ્યો મને એક વાંકડો;	
હવે શીદને ન રાખીએ આઠડો.	૭
વર પામી હુંતો વરણાગીચો;	
મેંતો ભવોભવ એ વર માગીયો.	૮
મને મન ગમતું મળ્યું સાસર;	
હવે કેમ ધડક મનમાં પડે.	૯
મારી એ સંગે નેણે સમાઈ રહી;	
એને આશીશ આપું ફરી ફરી.	૧૦
ગુરને શીર નાખું બળી બળી;	
મને પ્રણામી એ વરને વળી.	૧૧
હવે મન મમતાં સુખ માનીએ;	

કેમ કોઈની ચરમ દીક્ષ આણીએ.	૧૨
મારે કસર ન રહી કોઈ વાતની;	
મારે માયા દળી માત તાતની.	૧૩
મને માનીતી કરી હરી થાપણે;	
હુંતો ને ને માગીય તેતો આપણે.	૧૪
મારે નીસરી ખાણ એ કરમની;	
જાત મુરખ ન જાણે એ મરમની.	૧૫
પૂન્ય પૂર્વે એ ક્રીધા હશે કળ્યાં;	
તેણે પામી ચરણ પીઠેજ તણાં.	૧૭
જાતકાન કરે નેણે કારણે;	
તેને પામી હુંતો સુતી પારણે.	૧૭
હુંતો કાશી કેદારમાં નવ ફરી;	
હુંતો ઘેર એઠાં એ વરને વરી.	૧૮
હવે સગાં સંબંધીને શું કરું;	
હુંતો સુંદર વરની સાથે ફરું.	૧૯
મન માન્યું છે દસરથ જાલમાં;	
વર લખ્યા ભુવર મારા ભાળમાં.	૨૦
ભુકી દુરમતિ દુરગુણી કેવને;	
પરણી દલપતરામના કેવને.	૨૧

રૂસણું તોડવા વિશેની ચરખી. ૬૬
હુંતો હથેરને પુલવા નીસરીરે લોહ;

એખા કંકાવટી ચીસરીરે લોલ.	૨૧
કહું તે સખી તું કાંઈને કહીશમારે લોલ;	
કાલે રહાતા કંપ શીસમારે લોલ.	૨
એકે ખોલ ન આંચો મારા ઉચ્ચારમારે લોલ;	
તે ધડાએ હું પડી વિચારમારે લોલ.	૩
થાને માટે શીસાચો જાણે સાસુનોરે લોલ;	
આજ પ્રવાહ વહે આંસુનોરે લોલ.	૪
ખાન પાનને ભુજી હું ગીત ગાનનેરે લોલ;	
ભુજી શરીર કેરા ખાનનેરે લોલ.	૫
દોઢ કુત્ર થાપ સુળતો શરીરમારે લોલ;	
હેત ગયું તુટી હીર ચીરમારે લોલ.	૬
મને શુળી સમાન બાગ્યું સાસરે લોલ;	
સુત નહીં ન હવે શું કરે લોલ.	૭
મડલો આંધો આકાશે બજા ભાગ્યનોરે લોલ;	
ભડકા ઉઠ્યો તે જાણું આગ્યનોરે લોલ.	૮
મેના પોપટ ખાલે મુખ મીઠકારે લોલ;	
કુખમાં મેં શત્રુ નેવા દીઠકારે લોલ.	૯
ભાલે વાડી તો ભયંકારથીરે લોલ;	
આંખોના પાટા નેચી આરથીરે લોલ.	૧૦
હુંતો છઠી નાઈ બેઠી દીવા આગળેરે લોલ;	
કાંઈક પડી નજર ત્યાંહાં કાગળેરે લોલ.	૧૧
કિંચો ચોષતો સ્ત્રીબાધનું ચોપાનિયુરે લોલ;	

- જામવા તે માફ મન માનિયુંરે સોલ. ૧૧
 ગરખી રૂસણું તોડવાની રૂડા રાગમારે સોલ;
 ભાળી રૂપાળી હેલ્લા ભાગમારે સોલ. ૧૨
 લાઈને ગાવા લાગી હું જીભે ને ધડીરે સોલ;
 ત્યાંહાંથી ઉઠીને આળ્યા તે ધડીરે સોલ. ૧૩
 હેત આણી વખાણી વાણી ખાલીપારે સોલ;
 દીલમાં હરખીને ધણું ડોલીપારે સોલ. ૧૪
 ભણું ધનરે ધડીને ધન રાતડીરે સોલ;
 છુટ્યો કોશ કરી છાતડીરે સોલ. ૧૫
 ભલે આળ્યો આકાશ મડી મંદ તુરે સોલ;
 આપે છે આજતો આતંદ તુરે સોલ. ૧૬
 એમ આપાપથી ખાધ ઉપજ્યારે સોલ;
 ભાઈરે કવિ તારં ભલું ધજેરે સોલ. ૧૭
 ગરખી સાંભળીને રાખશે ને રૂસણુંરે સોલ;
 પાપ તેના માથે પૃથ્વી તણુંરે સોલ. ૧૮
 એમાં બુદ્ધિ વિશેષવાળું ને હશેરે સોલ;
 તુર્ત તે અખાલા તજી ખાલશેરે સોલ. ૧૯
 વીલી વાર તે લગાર નાવે વાળીનેરે સોલ;
 સંપે વસો સદા સંભાળીનેરે સોલ. ૨૦
 નથી વસવું મળીને વર્ષ સો બસેરે સોલ;
 રંખીના માળની પટે તે ધસેરે સોલ. ૨૧
 ગહો ક્યારે કોશ સેધ કીજીએરે સોલ;

ધારથી પ્રેમ રસ પીજીએરે લોલ.

માહારાજ બીરાજ લેથી રોઝશેરે લોલ;

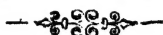
નહીતો અરખરા તે ખીજશેરે લોલ.

૨.

રૂદે રાખો રૂડા દલપતરામનારે લોલ;

ઠાઠી પ્રકારે કેળુ કામનારે લોલ.

૨૪

હિંદુપુરના રાણાનો કેફ વીરોનો ગરબો. ૩૭

ધાપ છે કેફ કીધાધી દુઃખ, કહુ તે કેટલુંરે લોલ;

સધળું જાપ સમુળું સુખ, જગતમાં નેટલુંરે લોલ.

૧

માવું માત વિનાનું ધાપ કે, કેફ કીધા યકીરે લોલ;

ભાઈરે જગમાં લજ્યા જાપ, તમે જાણો નકીરે લોલ.

૨

વળી એક કહુ છું તેની વાત, સુણી ત્રીસારજોરે લોલ;

હેત ધરીને તે દીન રાત, હૈયામાં ધારજોરે લોલ.

૩

નંધા દુખ થયું એક વાર; તેા દુર સમજીય થશેરે લોલ;

ગણો દીન દીન, ખાપ માર કે, તોપ પછી ત્યાંહી જશેરે લોલ.

૪

છે એક મોટું હિંદુપુર ગામ કે, મારૂં દેશમારે લોલ;

રાણો રાજ કરે તે કામ કે, ખાજે વેશમારે લોલ.

૫

કેફ કીધાનો નીત્ય સ્વભાવ, કુંવરજીને ધણીરે લોલ;

નારી પાંચ તણા એ નાવ, રૂડો રણીયામણીરે લોલ.

૬

એક દીન કેફ કીધી ભુપાળ, મળીને મંડળીરે લોલ;

ચડતે રંમ મોહાલને માળ, પડ્યો ધણી રણીરે લોલ.

૭

તેના પડતે કુટ્યા પ્રાણ, ધણી માઠી ધઈરે લોલ;

૧૧૨ થયું પુરજનને જાણ, કે ધીરજ નવ રહીરે લોહ; ૮
 રત્નો પુરમાં આહાકાર, રૂવે નર નારીચોરે લોહ;
 કેફને ખહુ ક્રીધી ધીકાર, જોણે નર મારીચોરે લોહ. ૯
 જગમાં ખહુ અપનો નર જોહ, પીના માતે મુઝોરે લોહ;
 કેફ ક્રીધાના છે ફળ એહ, વીચારીને જુઝોરે લોહ. ૧૦
 રાણા ગુણ રતના તુલ, જોણે મરવા સમેરે લોહ;
 ક્રીધું કેફ અમારે કુળ, કદી ન કરે તમેરે લોહ. ૧૧
 એ અવસરથી તે દીન આજ, ઉરપુર ગદીએરે લોહ;
 મદીરા કેફ તજે મહારાજ, કદી પણ નવ પીએરે લોહ. ૧૨
 જગમાં જો નર મનુર સુજાણ, સુણી વીચારશેરે લોહ;
 અક્કત લીલા પુરૂષ અજાણ, સુણી વીસારશેરે લોહ. ૧૩
 જો જનજો લજ્યા ઝાનાર, કે કેફ કરે સહીરે લોહ;
 તે જાણનારીને ફીટકાર, પપર જાણે નહીરે લોહ. ૧૪
 કપડાં લેવા આવત કામ, ભલા ઉપકારમાંરે લોહ;
 કાણું ક્રીધું જીવત હરામ, કયો નહી સારમાંરે લોહ. ૧૫
 એવો કોણ અભાગી હોય કે, મુખ કાળું કરેરે લોહ;
 હોડી થો સાકર રસ કોઈ, અમલ મુખમાં ધરેરે લોહ. ૧૬
 એ છે હલકા જનનું કામ, જોને લજ્યા નહીરે લોહ;
 જોયો વરણ ન લેવે નામ, મદીરાનું કહીરે લોહ. ૧૭
 ફીટરે નર કરનારા કેફ કે, નફ્ટ તું થયોરે લોહ;
 જગમાં તુથી સારો જાલ કે, તાણે બાડીચોરે લોહ; ૧૮
 કેફ ક્રીધાની સાથે રાગ, સચેત શરીરમાંરે લોહ;

